

Ο Χριστιανισμός στη Μ.Ασία

Δεληγιάννη Πηνελόπη Α1

Ως γνωστό ο χριστιανισμός εμφανίσθηκε στο Ισραήλ όπου γεννήθηκε, έδρασε και σταυρώθηκε ο Χριστός μας. Μετά τη σταύρωση, την ανάσταση και την ανάληψη του Χριστού και μετά την κάθοδο του Αγίου Πνεύματος την ημέρα της πεντηκοστής τη σκυτάλη της διαδόσεως της νέας πίστεως αναλαμβάνουν οι απόστολοι. Μετά τις πρώτες επιτυχίες του κηρύγματός τους αρχίζει η αντίδραση των φανατικών Ιουδαίων και μάλιστα της ηγεσίας τους με αποκορύφωμα των αντιδράσεών τους τον λιθοβολισμό του αγίου Στεφάνου. Μετά το θάνατο του αγίου Στεφάνου ξεσπά φοβερός διωγμός, ένεκα του οποίου, όλοι οι χριστιανοί φεύγουν από τα Ιεροσόλυμα εκτός των αποστόλων. Οι φυγάδες χριστιανοί αρχίζουν να κηρύττουν τον Χριστό σε Ιουδαία και Σαμάρεια, αργότερα , στη Φοινίκη, στην Κύπρο, και στην Μικρά Ασία όπου για πρώτη φορά οι πιστοί ονομάζονται χριστιανοί. Έτσι το κήρυγμα απλώνεται πέραν του Ισραήλ και το 70 μ.Χ. όπου καταστρέφεται ολοκληρωτικά η Ιερουσαλήμ από τους Ρωμαίους ο Χριστιανισμός διαδίδεται ραγδαία.

Μετά την Παλαιστίνη την πρωτοκαθεδρία για τη διάδοση του χριστιανισμού και την εδραίωση και την ακμή του αναλαμβάνει η Μικρά Ασία. Ο απόστολος Παύλος κυρίως υπήρξε ο κήρυξ του χριστιανισμού στην Μικρά Ασία όπως βεβαίως και στη Κύπρο και στην κυρίως Ελλάδα. Ήταν Ιουδαίος ελληνιστής της διασποράς, νομοταγής όμως στην ιουδαϊκή παράδοση. Γεννήθηκε στην Ταρσό της Κιλικίας δηλαδή στην νοτιοανατολική Μ. Ασία. Καταγόταν από την φυλή Βενιαμίν η οποία μαζί με τη φυλή του Ιούδα ήταν από τις πιο καθαρόαιμες φυλές των Ιουδαίων. Το εβραϊκό όνομά του ήταν Σαούλ επί το ελληνικότερο Σαύλος ενώ το ρωμαϊκό του ήταν Παύλος καθότι ήταν και Ρωμαίος πολίτης.

Μητρική του γλώσσα ήταν τα ελληνικά· η γλώσσα της επιστήμης και της αυτοκρατορίας. Μη ξεχνάμε ότι και αυτή η προς Ρωμαίους επιστολή του, όπως και η προς Εβραίους, είναι γραμμένες στα ελληνικά. Το λεγόμενο ρωμαϊκό κράτος είχε πλήρως εξελληνισθεί. Οι 14 επιστολές του αποστόλου Παύλου αποτελούν το 28% της Καινής Διαθήκης. Από αυτές οι έξι- Εφεσίους, Γαλάτες, Κολασσαείς, Α΄ και Β΄ προς Τιμόθεο, προς Φιλήμονα- απευθύνονται σε μικρασιατικές πόλεις ή σε Μικρασιάτες. Οι άλλες έξι- Α΄ και Β΄ προς Θεσσαλονικείς, Α΄ και Β΄ προς Κορινθίους, Φιλιππησίους, Τίτο- απευθύνονται σε ελληνικές πόλεις και περιοχές.

Ο άλλος μεγάλος απόστολος, ο Πέτρος, ήταν γέννημα και θρέμμα της Παλαιστίνης και υπέρμαχος ως εκ τούτου των ιουδαϊκών εθίμων, χωρίς βέβαια να ζητά την αποκλειστικότητα του χριστιανισμού μόνο για τους ομοεθνείς του, ούτε να επιβάλει τα ιουδαϊκά έθιμα στους εθνικούς. Ήταν επικεφαλής της

ιεραποστολής στους Εβραίους ενώ ο Παύλος επικεφαλής της ιεραποστολής στους εθνικούς. Οι επιστολές του απευθύνονται «εκλεκτοίς παρεπιδήμοις διασποράς Πόντου, Γαλατίας, Καππαδοκίας, Ασίας και Βιθυνίας» (πρβλ Α΄Πετρ.1,1 και Β΄Πετρ.3,1) και τις γράφει από την Αίγυπτο, όπου κατέφυγε η Εκκλησία της μετά τον διωγμό των Ιεροσολύμων, για να στηρίξει τις Εκκλησίες της Μ. Ασίας που κινδύνευαν από τις αιρέσεις ενώ ο Παύλος είχε ήδη φονευθεί.

Η Αποκάλυψη, οι τρεις επιστολές του Ιωάννου, και η επιστολή του αδελφοθέου Ιούδα απευθύνονται και αυτές στις μικρασιατικές Εκκλησίες. Το ίδιο και το ευαγγέλιο του Ιωάννη. Βλέπουμε λοιπόν ότι ένα ευαγγέλιο, 6 επιστολές του Παύλου, οι 6 καθολικές επιστολές, και η Αποκάλυψη αφορούν χριστιανούς της Μ. Ασίας. Τα ευαγγέλια κατά Ματθαίον και κατά Μάρκον, οι επιστολές προς Εβραίους, και προς Ιάκωβο αφορούν Εβραίους χριστιανούς, το κατά Λουκά ευαγγέλιο απευθύνεται γενικά στους εξ εθνών χριστιανούς, και μόνο η προς Ρωμαίους αφορά χριστιανούς της Δύσεως και μάλιστα Εβραίους.

Από τις Οικουμενικές Συνόδους η Α΄ το 325μ.Χ. στη Νίκαια της Βιθυνίας, η Γ΄ το 431μ.Χ. στην Έφεσο, η Δ΄ το 451μ. Χ. στην Χαλκηδόνα και Ζ΄ το 787μ.Χ. στη Νίκαια (4 συνολικά) συνεκλήθησαν επί μικρασιατικού εδάφους, ενώ η Β΄, Ε΄, και ΣΤ΄, συνεκλήθησαν το 381, 553, και 680 αντιστοίχως στην Κωνσταντινούπολη. Καμία Οικουμενική Σύνοδος δεν συνεκλήθη στη Δύση.

Οι μεγάλοι πατέρες της Εκκλησίας και οι περισσότεροι άγιοι της υπήρξαν Μικρασιάτες. Οι εν χρήσει λειτουργίες του αγίου Ιωάννου του Χρυσοστόμου, του Μ. Βασιλείου και η άγνωστη στους πολλούς, του Γρηγορίου του θεολόγου, γράφτηκαν από Μικρασιάτες. Οι ιστορικοί απαριθμούν 368 επωνύμους μάρτυρες και 24.580 ανωνύμους μάρτυρες.

Κεντρική θέση, κυριολεκτικά και μεταφορικά, στην Μικρασιατική γεωγραφία και ιστορία κατέχει η Καππαδοκία. Έκεί γεννήθηκαν και έδρασαν σπουδαίες μορφές της Εκκλησίας του Χριστού, όπως η Αγία Νίνα που εκχριστιάνισε την Γεωργία του Καυκάσου, ο Άγιος Θεοδόσιος ο Κοινοβιάρχης, ο Άγιος Γεώργιος ο Τροπαιοφόρος, ο οποίος γεννήθηκε στην Καππαδοκία και μαρτύρησε στα τέλη του 3ου αιώνα μ.Χ. στην Παλαιστίνη, η Αγία Ειρήνη Χρυσοβαλάντου, ο Άγιος Αμφιλόχιος Ικονίου, ο Άγιος Βλάσιος, ο Άγιος Ζήνων και πολλοί άλλοι. Απο τον 7ο αιώνα μ.Χ. η Καππαδοκία καθίσταται μεγάλο κέντρο μοναχισμού και ασκήσεως. Στην κοιλάδα των Κεράμων -σημερινό Γκιόρεμε- βλέπει ο σύγχρονος επισκέπτης τις τρύπες και τις σπηλιές που προσέφερε η ιδιόμορφη γεωλογική διαμόρφωση για την ασφαλή εγκατάβιωση των Ορθοδόξων ασκητών. Για το ελληνορθόδοξο Βυζαντινό Κράτος, την Ρωμανία όπως το αναφέρουν τα κείμενα της εποχής, η Καππαδοκία ήταν ακριτική, μεθοριακή, περιοχή και επι αιώνες

δεχόταν τα πρώτα κύματα των Αραβικών επιθέσεων. Εκεί γεννήθηκε ο θρύλος του Διγενή Ακρίτα και ο κύκλος της ακριτικής επικής ποίησης.

Αυτή την παράδοση της Ελληνορθόδοξης παιδείας διατήρησε η Μικρά Ασία και μέχρι την καταστροφή του 1922. Είναι χαρακτηριστική η σύσταση του τότε Μητροπολίτη Σμύρνης και μετέπειτα Αγίου και Εθνομάρτυρα Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Γρηγορίου Ε', ο οποίος έγραφε το 1819 προς τα σχολεία της Σμύρνης: "Οί διδάσκαλοι νά ἀναδεικνύωσιν τούς μαθητιῶντας Χριστιανούς ἑλληνίζοντας τὰς φράσεις καί Ἑλληνας χριστιανίζοντας τὰ δόγματα, τὰ ἤθη καί τούς τρόπους". Με αυτό το εκπαιδευτικό ιδεώδες, Ελληνική γλώσσα και γραμματεία, Χριστιανική Πίστη και ηθική, επιβίωσαν επί αιώνες κάτω από ποικίλες δουλείες στην περιοχή της Μικράς Ασίας.

Ὁ Μικρασιατικός Ελληνισμός διατήρησε την ταυτότητα του μέσω της Εκκλησίας του. Στην Καππαδοκία επί Τουρκοκρατίας 18 ελληνικά χωριά γύρω από τα Φάρασα αναγκάστηκαν να τουρκοφωνήσουν, αλλά αποφάσισαν να κρατήσουν την Ορθόδοξη Πίστη. Μιλούσαν τουρκικά, ξέχασαν τα ελληνικά, και η μόνη τους επαφή με την γλώσσα των πατέρων τους ήταν επί αιώνες η Θεία Λειτουργία, η οποία ετελείτο στα ελληνικά. Οι Ορθόδοξοι τουρκόφωνοι Καππαδόκες, γνωστοί και ως Καραμανλήδες, διέσωσαν την εθνική τους συνείδηση χάρις στην Ορθοδοξία. Χαρακτηριστικό παράδειγμα ὁ Ἅγιος Ἀρσένιος εκ Φαράσων, ὁ Χατζηεφέντης ὅπως τον ἔλεγαν, ὁ οποίος κοιμήθηκε το 1924 σαράντα μέρες μετά την αναγκαστική ἀφιξη του στην Ελλάδα.

Την χορεία των Αγίων της Μικράς Ασίας συμπληρώνουν οι Εθνοϊερομάρτυρες Επίσκοποι που μαρτύρησαν το 1922 αρνούμενοι να εγκαταλείψουν το ποίμνιο τους. Δηλαδή ὁ Σμύρνης Χρυσόστομος, ὁ Κυδωνίων Γρηγόριος, ὁ Μοσχονησίων Ἀμβρόσιος, ὁ Ἰκόνιου Προκόπιος καὶ ὁ Ζήλων Ευθύμιος, ὁ ἥρωας του Ποντιακού αγώνος. Ἀπὸ τουρκόφωνους Ἕλληνες Μικρασιάτες του Ἰκονίου γεννήθηκε ὁ Ἐπίσκοπος Γρεβενῶν Αἰμιλιανός Λαζαρίδης, ὁ οποίος φονεύθηκε το 1911 ἔξω ἀπὸ τα Γρεβενά στο πλαίσιο του Μακεδονικού Ἀγώνος. Δεν αναγνωρίσθηκε ὡς Ἅγιος, ἀλλὰ ὁ τίτλος του Εθνομάρτυρα του ἀνήκει επαξίως.

«Ἡ Μικρά Ασία ἦταν τόπος λατρείας ἀσκήσεως καὶ μαρτυρίου. Ἐχει καθγιασθεῖ ἀπὸ τὴν εὐλάβεια καὶ τὸ πάθος χιλιάδων ἀσκητῶν, μαρτύρων καὶ πατέρων. Οἱ Ἕλληνες μπορεῖ νὰ φύγανε καὶ οἱ ναοὶ νὰ κλείσανε· εἶναι ἀδύνατο ὅμως νὰ εξαλειφθεῖ ἡ ἀγιότητα. Ἐχει ποτίσει τὰ χῶματα. Ἐχει γίνει συστατικό στοιχεῖο τοῦ ἐδάφους. Πρέπει νὰ σηκῶσεις τὰ πάντα ἀκόμη καὶ τὸ χῶμα γιὰ νὰ καταφέρεις νὰ εξαφανίσεις τὴν παρουσία τοῦ χριστιανισμοῦ». Οἱ χριστιανοὶ ὡς ἄνθρωποι ἔρχονται καὶ παρέρχονται ἢ καὶ βιαίως μετακινούνται. Ὅμως ὁ ἰδρώτας, ὁ κόπος, τὰ δάκρυα, οἱ προσευχῆς, τῶν ἀσκητῶν καὶ τῶν ἀπλῶν χριστιανῶν, τὸ αἷμα τῶν μαρτύρων, δὲν χάνονται. Μένουν παντοτινά. Ἀς ἐλπίσουμε καὶ ἀς προσευχηθούμε ἡ πρόρρηση τῆς Ἀποκαλύψεως ὅτι θὰ κινηθοῦν οἱ λυχνίες τῶν

Εκκλησιών, να έχει πρόσκαιρο και προσωρινό χαρακτήρα.

Βιβλιογραφία

1. Μελέτιος Βαδραχάνης ,Αρχιμανδρίτης
2. Μάχη Παΐζη-Αποστολοπούλου, Δημήτρης Γ. Αποστολόπουλος, «Η Ορθόδοξη Εκκλησία στην Οθωμανική Αυτοκρατορία 1770–1821» Ιστορία του Νέου Ελληνισμού 1700–2000, τ. 2, Αθήνα, Ελληνικά Γράμματα, 2003, σελ. 283–296.
3. ΟΙ ΑΓΙΟΙ ΚΑΙ Η ΕΛΛΗΝΟΡΘΟΔΟΞΗ ΠΑΡΑΔΟΣΗ ΤΗΣ ΜΙΚΡΑΣ ΑΣΙΑΣ
Κωνσταντίνος Χολέβας . Πολιτικός Έπιστήμων .Αντίβαρο, Μάρτιος 2006
4. Βικιπαίδεια Διαδίκτυο